

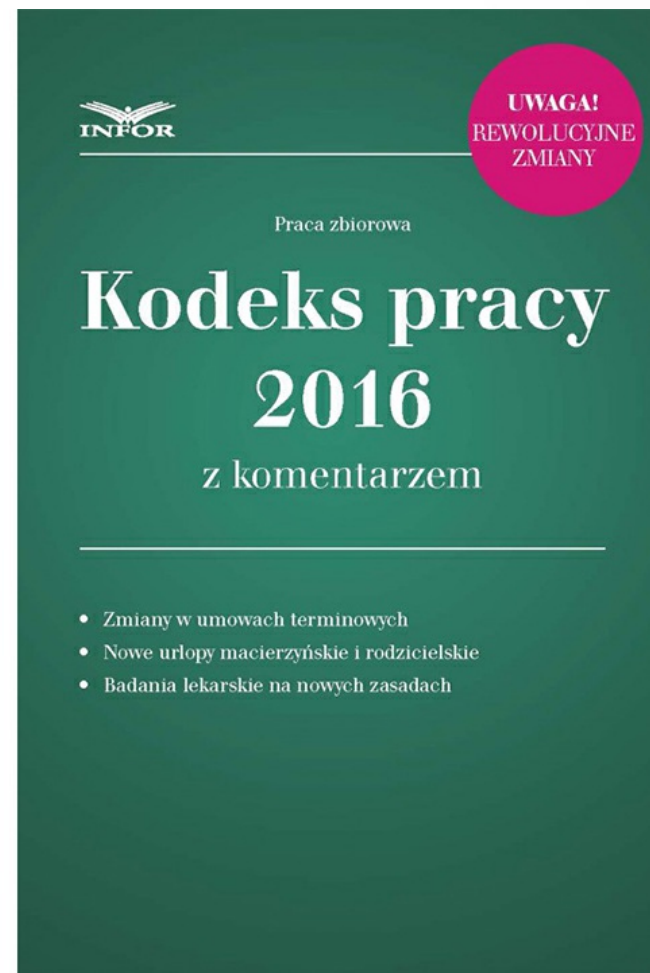
Podstawowe obowiązki pracodawcy w zakresie BHP

Podstawowe obowiązki pracodawcy w zakresie BHP

Podstawowe obowiązki pracodawcy w zakresie BHP zostały określone w Kodeksie pracy oraz w przepisach wykonawczych (rozporządzeniach) wydanych na jego podstawie.

W **dziale X Kodeksu pracy** zostały zebrane przepisy, w których zawarto obowiązki pracodawcy w dziedzinie BHP.

W myśl przepisów (**art. 207 k.p. § 1**) odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy **ponosi pracodawca**. Na zakres odpowiedzialności pracodawcy nie wpływają:

- obowiązki pracowników w dziedzinie BHP,
- powierzenie wykonywania zadań służby bezpieczeństwa i higieny pracy specjalistom spoza zakładu pracy.

Pracodawca, zgodnie z **art. 207 § 2 k.p.**, jest obowiązany chronić zdrowie i życie pracowników, poprzez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki.

Pracodawca w szczególności obowiązany jest (art. 207 § 2):

- organizować pracę w sposób zapewniający bezpieczne i higieniczne warunki pracy,
- zapewniać przestrzeganie w zakładzie pracy przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, wydawać polecenia usunięcia uchybień w tym zakresie oraz kontrolować wykonanie tych poleceń,
- reagować na potrzeby w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy oraz dostosowywać środki podejmowane w celu doskonalenia istniejącego poziomu ochrony zdrowia i życia pracowników, biorąc pod uwagę zmieniające się warunki wykonywania pracy,
- zapewnić rozwój spójnej polityki, zapobiegającej wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym, uwzględniającej zagadnienia techniczne, organizację pracy, warunki pracy, stosunki społeczne oraz wpływ czynników środowiska pracy,
- uwzględnić ochronę zdrowia młodocianych, pracownic w ciąży lub karmiących dziecko piersią oraz pracowników niepełnosprawnych w zakresie podejmowanych działań profilaktycznych,
- zapewniać wykonanie nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy,
- zapewniać wykonanie zaleceń społecznego inspektora pracy.

Koszty działań podejmowanych przez pracodawcę w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w **żaden sposób nie mogą obciążać pracowników**. Pracodawca zobowiązany jest znać w zakresie niezbędnym do wykonania ciążących na nim obowiązków, przepisy o ochronie pracy, w tym przyczyny i zasady BHP **(art. 207 § 2¹ oraz § 3)**.

Obowiązek przekazania pracownikom informacji w zakresie BHP

Pracodawca zgodnie z art. 207¹ k.p. jest obowiązany przekazywać pracownikom informacje o:

- zagrożeniach dla zdrowia i życia występujących w zakładzie pracy, na poszczególnych stanowiskach pracy i przy wykonywanych pracach, w tym o zasadach postępowania w przypadku awarii i innych sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu pracowników,
- działaniach ochronnych i zapobiegawczych podjętych w celu wyeliminowania lub ograniczenia zagrożeń, o których mowa w pkt.1,
- **pracownikach wyznaczonych do:**
 - udzielania pierwszej pomocy,
 - wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników.

Obowiązki pracodawców w stosunku do pracowników wykonujących pracę jednocześnie w tym samym miejscu

Jeżeli w tym samym miejscu (np. na placu budowy) wykonują pracę pracownicy zatrudnieni przez różnych pracodawców, pracodawcy ci mają obowiązek (**art. 208 k.p.**):

- współpracować ze sobą,
- wyznaczyć koordynatora, sprawującego nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy wszystkich pracowników zatrudnionych w tym samym miejscu,
- ustalić zasady współdziałania, uwzględniające sposoby postępowania w przypadku wystąpienia zagrożeń dla zdrowia lub życia pracowników,
- informować siebie na wzajem oraz pracowników lub ich przedstawicieli o działaniach w zakresie zapobiegania zagrożeniom zawodowym, występującym podczas wykonywanych przez nich prac.

Zapewnienie pierwszej pomocy w nagłych wypadkach

Obowiązkiem pracodawcy jest (art. 209¹ k.p.):

- zapewnić środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy w nagłych wypadkach, zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników;
- wyznaczyć pracowników do:
 - udzielania pierwszej pomocy,
 - wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników;
- zapewnić łączność ze służbami zewnętrznymi wyspecjalizowanymi w szczególności w zakresie udzielania pierwszej pomocy w nagłych wypadkach, ratownictwa medycznego oraz ochrony przeciwpożarowej.

Liczba pracowników, ich szkolenie oraz wyposażenie powinny uwzględniać **rodzaj i poziom występujących zagrożeń**.

W przypadku zatrudniania przez pracodawcę wyłącznie pracowników młodocianych lub niepełnosprawnych – działania, o których mowa powyżej, może wykonywać sam pracodawca.

Możliwość wystąpienia zagrożenia dla zdrowia lub życia pracowników

W przypadku możliwości wystąpienia zagrożenia dla zdrowia lub życia pracodawca jest obowiązany (art. 209² k.p.):

- niezwłocznie poinformować pracowników o tych zagrożeniach oraz podjąć działania w celu zapewnienia im odpowiedniej ochrony;
- niezwłocznie dostarczyć pracownikom instrukcje umożliwiające, w przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia, przerwanie pracy i oddalenie się z miejsca zagrożenia w miejsce bezpieczne;
- wstrzymać pracę i wydać pracownikom polecenie oddalenia się w miejsce bezpieczne;
- do czasu usunięcia zagrożenia nie wydawać polecenia wznowienia pracy.

(Art. 209³ k.p.) Pracodawca jest obowiązany umożliwić pracownikom, w przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia dla ich zdrowia lub życia albo dla zdrowia lub życia innych osób, podjęcie działań w celu uniknięcia niebezpieczeństwa – nawet bez porozumienia z przełożonym – na miarę ich wiedzy i dostępnych środków technicznych.

Obiekty budowlane i pomieszczenia pracy

Zgodnie z **art. 213 k.p.** Pracodawca jest obowiązany zapewniać, aby budowa lub przebudowa obiektu budowlanego (lub jego części), w którym przewiduje się pomieszczenia pracy, była wykonywana na podstawie projektów uwzględniających wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 2. Obiekt budowlany (lub jego część), w którym znajdują się pomieszczenia pracy, powinien spełniać wymagania dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 3. Przebudowa obiektu budowlanego (lub jego części), w którym znajdują się pomieszczenia pracy, powinna uwzględniać poprawę warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.

Maszyny i inne urządzenia techniczne

Pracodawca jest obowiązany zapewnić, aby stosowane maszyny i inne urządzenia techniczne (narzędzia pracy) (**art. 215 k.p.**):

- zapewniały bezpieczne i higieniczne warunki pracy, w szczególności zabezpieczały pracownika przed urazami, działaniem niebezpiecznych substancji chemicznych, porażeniem prądem elektrycznym, nadmiernym hałasem, działaniem drgań mechanicznych i promieniowania oraz szkodliwym i niebezpiecznym działaniem innych czynników środowiska pracy;
- uwzględniały zasady ergonomii.

Maszyny i inne urządzenia techniczne

Maszyny i inne urządzenia techniczne, które nie spełniają wymagań określonych w art. 215. Pracodawca wyposaża w odpowiednie zabezpieczenia.

W przypadku gdy konstrukcja zabezpieczenia jest uzależniona od warunków lokalnych, wyposażenie maszyny lub innego urządzenia technicznego w odpowiednie zabezpieczenia należy do obowiązków pracodawcy.

(art. 217 k.p.) Niedopuszczalne jest wyposażanie stanowisk pracy w maszyny i inne urządzenia techniczne (narzędzia pracy), które nie spełniają wymagań dotyczących oceny zgodności określonych w odrębnych przepisach.

Art. 237⁴ k.p. stanowi, że:

§ 1. Pracodawca jest obowiązany zaznajamiać pracowników z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczącymi wykonywanych przez nich prac.

§ 2. Pracodawca jest obowiązany wydawać szczegółowe instrukcje i wskazówki dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy.

Instrukcje BHP muszą być zawsze dostępne dla pracownika.

INSTRUKCJA

postępowania na wypadek pożaru dla budynków mieszkalnych wielorodzinnych

Na podstawie §4 ust.2 pkt.3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 kwietnia 2006 roku w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 80, poz. 563 z późn. zm.) wprowadza się do stosowania niniejszą instrukcję, będącą wyciągiem z instrukcji bezpieczeństwa pożarowego.

I. Alarmowanie o niebezpieczeństwie

1. Każdy kto zauważy pożar zobowiązany jest niezwłocznie:

- powiadomić o pożarze osoby znajdujące się w sąsiedztwie i budynku,
- telefonicznie lub w inny dostępny sposób powiadomić jednostkę ochrony przeciwpożarowej, podając:
 - gdzie się pali (adres, miejscowość),
 - co się pali (dach, mieszkanie, piwnica, która kondygnacja),
 - czy jest zagrożone życie ludzi,
 - swoje imię i nazwisko oraz numer telefonu, z którego się dzwoni.

Uwaga: Po odłożeniu słuchawki chwilę odczekać na ewentualne sprawdzenie wiarygodności zgłoszenia.

c) powiadomić kierownika Spółdzielni, wspólnotę mieszkaniową, dozorcę bądź właściciela budynku.

II. Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru

1. Równocześnie z alarmowaniem o niebezpieczeństwie pożaru należy przystąpić do gaszenia pożaru będącymi w dyspozycji gaśnicami, wewnętrzną siecią hydrantową, pamiętając o odcięciu dopływu energii elektrycznej i gazu.

2. Udzielić pomocy osobom poszkodowanym lub zagrożonym, a w przypadku zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego przeprowadzić ewakuację ludzi z budynku.

3. W miarę możliwości zabezpieczyć ewakuowane mienie osób poszkodowanych przed osobami postronnymi.

4. Do czasu przybycia jednostek ratowniczo-gaśniczych akcją kieruje osoba najbardziej oparowana i energiczna.

5. Po przybyciu jednostek ratowniczo-gaśniczych kierowanie akcją obejmuje kierownik akcji ratowniczej, który ma prawo zapłania niezbędnej pomocy (określone w odrębnych przepisach) od instytucji państwowych, jednostek gospodarczych, organizacji społecznych i OBYWATELI.

III. Wyciąg z obowiązujących przepisów ppod. dla budynków mieszkalnych wielorodzinnych

1. W obiektach oraz na terenach przyległych do nich jest zabronione wykonywanie czynności, które mogą spowodować pożar, jego rozprzestrzenienie się, utrudnienie prowadzenia działania ratowniczego lub ewakuacji a w szczególności:

- użytkowanie instalacji, urządzeń i narzędzi niesprawdzonych technicznie lub w sposób niezgodny z przeznaczeniem albo warunkami ustalonymi przez producenta, jeśli może to przyczynić się do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzenienia się ognia,
- garażowanie pojazdów silnikowych w obiektach i pomieszczeniach nie przeznaczonych do tego celu,
- przelewanie paliwa w garażach oraz napełnianie nim zbiorników paliwa w pojazdach,
- przechowywanie w pomieszczeniach piwnicznych, na poddaszach i strychach, w obrębie klatek schodowych i korytarzy oraz innych pomieszczeń ogólnie dostępnych, jak również na tarasach, balkonach i loggiach cieczy o temperaturze zapłonu poniżej 328,15 K (50°C), gazów palnych, materiałów wybuchowych i prototechnicznych, materiałów mających skłonność do samozapalenia i samorzutnego zapalenia się w powietrzu,
- użytkowanie elektrycznych urządzeń grzewczych ustawionych bezpośrednio na podłożu palnym, z wyjątkiem urządzeń eksploatowanych zgodnie z warunkami określonymi przez producenta,
- stosowanie na osłony punktów świetlnych materiałów palnych, z wyjątkiem materiałów trudno palnych i niezapalnych, jeżeli zostaną umieszczone w odległości co najmniej 0,05 m od żarówki,
- instalowanie sprzętu instalacji elektrycznej (wyłączniki, przełączniki, gniazda wtykowe) bezpośrednio na podłożu palnym, jeżeli ich konstrukcja nie zabezpiecza podłoża przed zapaleniem,
- naprawianie bezpieczników, instalacji elektrycznych i gazowych przez osoby nieuprawnione,
- korzystanie z uszkodzonych lub prowizorycznych instalacji elektrycznych i gazowych jak również ich przeciążanie,
- składowanie materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej (korytarze) oraz ustawianie na klatkach schodowych jakichkolwiek przedmiotów utrudniających ewakuację, bądź zmniejszających wymiary drogi ewakuacyjnej poniżej wymaganych wartości,
- zamknięcie drzwi ewakuacyjnych w sposób uniemożliwiający ich natychmiastowe użycie,
- uniemożliwienie lub ograniczenie dostępu do gaśnic i urządzeń przeciwpożarowych, hydrantów, suchych pionów, wyjść ewakuacyjnych albo okien dla ekip ratowniczych, wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego oraz kłuców głównych instalacji gazowej,
- rozpalanie ognisk lub wystypywanie gorącego popiołu i żużli w miejscu umożliwiającym zapalenie się sąsiednich obiektów lub materiałów palnych oraz w odległości mniejszej niż 10 m od tych obiektów,
- stosowanie palnych elementów obudowy i wystroju dróg ewakuacyjnych (korytarze i schody),
- zastawianie dróg pożarowych do budynków,
- zabudowywanie korytarzy, klatek, wydzielanie korytarzy bez zgody i pozwolenia uprawnionych organów.

IV. Wykaz telefonów alarmowych

Tel. alarmowy	tel. 112
Straz Pożarna	tel. 998 ;
Pogotowie Policji	tel. 997 ;
Pogotowie Ratunkowe	tel. 999 ;
Pogotowie Energ.	tel. 991 ;
Pogotowie Gazowe	tel. 992 ;
Pogotowie Wod. - kan.	tel. 994 ;

V. Postanowienia końcowe

Osoby nie przestrzegające postanowień niniejszej instrukcji i przepisów przeciwpożarowych podlegają sankcjom wewnętrznym zarządcy budynków lub w trybie i na zasadach określonych w innych przepisach.

ANRO® (Przedruk i kopiowanie prawnie zabronione)

Instrukcje stanowiskowe BHP

Instrukcje BHP, udostępnione przez pracodawcę powinny zawierać informacje dotyczące m.in.:

- obsługi maszyn i innych urządzeń technicznych,
- zagrożeń występujących na stanowisku pracy,
- zasad i sposobów bezpiecznego wykonywania pracy, postępowania w sytuacjach awaryjnych.

Poza wymienionymi informacjami instrukcje BHP powinny zawierać również informacje o udzielaniu pierwszej pomocy.

Czynniki oraz procesy pracy stwarzające szczególne zagrożenie dla zdrowia lub życia

Art. 221. § 1. Niedopuszczalne jest stosowanie substancji chemicznych i ich mieszanin **nieoznakowanych** w sposób widoczny, umożliwiający ich identyfikację.

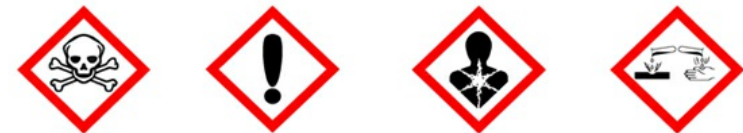
§ 2. Niedopuszczalne jest stosowanie substancji niebezpiecznej, mieszaniny niebezpiecznej, substancji stwarzającej zagrożenie lub mieszaniny stwarzającej zagrożenie **bez posiadania aktualnego spisu** tych substancji i mieszanin **oraz kart charakterystyki**, a także opakowań zabezpieczających przed ich szkodliwym działaniem, pożarem lub wybuchem.

§ 3. Stosowanie substancji niebezpiecznej, mieszaniny niebezpiecznej, substancji stwarzającej zagrożenie lub mieszaniny stwarzającej zagrożenie jest dopuszczalne pod warunkiem zastosowania **środków** zapewniających pracownikom ochronę ich zdrowia i życia.

Piktogramy dla zagrożeń fizykochemicznych

Piktogramy dla zagrożeń dla zdrowia

Piktogram dla zagrożenia dla środowiska

Rakotwórcze/mutagenne

Art. 222. § 1. W razie zatrudniania pracownika w warunkach narażenia na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, pracodawca zastępuje te substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne mniej szkodliwymi dla zdrowia lub stosuje inne dostępne środki ograniczające stopień tego narażenia, przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki.

Pracodawca rejestruje:

- wszystkie rodzaje prac w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- prowadzi rejestr pracowników zatrudnionych przy tych pracach.

Czynniki biologiczne

Art. 222¹. § 1. W razie zatrudniania pracownika w warunkach narażenia na działanie szkodliwych czynników biologicznych pracodawca stosuje wszelkie dostępne środki eliminujące narażenie, a jeżeli jest to niemożliwe – ograniczające stopień tego narażenia, przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki.

§ 2. Pracodawca prowadzi rejestr prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych oraz rejestr pracowników zatrudnionych przy takich pracach.

Promieniowanie jonizujące

Art. 223. § 1. Pracodawca jest obowiązany chronić pracowników przed promieniowaniem jonizującym, pochodzącym ze źródeł sztucznych i naturalnych, występujących w środowisku pracy.

§ 2. Dawka promieniowania jonizującego pochodzącego ze źródeł naturalnych, otrzymywana przez pracownika przy pracy w warunkach narażenia na to promieniowanie, nie może przekraczać dawek granicznych, określonych w odrębnych przepisach dla sztucznych źródeł promieniowania jonizującego.

Prace, przy których istnieje możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzkiego

Art. 224. § 1. Pracodawca prowadzący działalność, która stwarza możliwość wystąpienia nagłego niebezpieczeństwa dla zdrowia lub życia pracowników, jest obowiązany podejmować działania zapobiegające takiemu niebezpieczeństwu.

§ 2. W przypadku, o którym mowa w § 1, pracodawca jest obowiązany zapewnić:

- 1) odpowiednie do rodzaju niebezpieczeństwa urządzenia i sprzęt ratowniczy oraz ich obsługę przez osoby należycie przeszkolone;
- 2) udzielenie pierwszej pomocy poszkodowanym.

§ 3. Przepisy § 1 i 2 nie naruszają wymagań, określonych w odrębnych przepisach, dotyczących katastrof i innych nadzwyczajnych zagrożeń.

Art. 225. § 1. Pracodawca jest obowiązany zapewnić, aby prace, przy których istnieje możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzkiego, były wykonywane przez co najmniej dwie osoby, w celu zapewnienia asekuracji.

§ 2. Wykaz prac, o których mowa w § 1, ustala pracodawca po konsultacji z pracownikami lub ich przedstawicielami, uwzględniając przepisy wydane na podstawie art. 237¹⁵.

Profilaktyczna ochrona zdrowia

Ocena ryzyka zawodowego

Art. 226. Pracodawca:

- 1) ocenia i dokumentuje ryzyko zawodowe związane z wykonywaną pracą oraz stosuje niezbędne środki profilaktyczne zmniejszające ryzyko;
- 2) informuje pracowników o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą, oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami.

Zapobieganie chorobom zawodowym

Art. 227. § 1. Pracodawca jest obowiązany stosować środki zapobiegające chorobom zawodowym i innym chorobom związanym z wykonywaną pracą, w szczególności:

- 1) utrzymywać w stanie stałej sprawności urządzenia ograniczające lub eliminujące szkodliwe dla zdrowia czynniki środowiska pracy oraz urządzenia służące do pomiarów tych czynników;
- 2) przeprowadzać, na swój koszt, badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia, rejestrować i przechowywać wyniki tych badań i pomiarów oraz udostępniać je pracownikom.

Badania lekarskie

Art. 229 § 4 k.p. Pracodawca nie może dopuścić do pracy pracownika bez aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku w warunkach pracy opisanych w skierowaniu na badania lekarskie.

Oprócz wstępnych badań lekarskich, do badań profilaktycznych, obowiązkowych dla pracownika zalicza się okresowe oraz kontrolne badania lekarskie.

Posiłki profilaktyczne

Art. 232. Pracodawca jest obowiązany zapewnić pracownikom zatrudnionym w warunkach szczególnie uciążliwych, nieodpłatnie, odpowiednie posiłki i napoje, jeżeli jest to niezbędne ze względów profilaktycznych. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje tych posiłków i napojów oraz wymagania, jakie powinny spełniać, a także przypadki i warunki ich wydawania.

UWAGA!

Zasady zapewniania posiłków i napojów określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz. U. Nr 60, poz. 279)

Urządzenia higieniczno-sanitarne

Art. 233. Pracodawca jest obowiązany zapewnić pracownikom odpowiednie urządzenia higieniczno-sanitarne oraz dostarczyć niezbędne środki higieny osobistej.

Służba bezpieczeństwa i higieny pracy

Art. 237¹¹ k.p. § 1. Pracodawca zatrudniający więcej niż 100 pracowników tworzy służbę bezpieczeństwa i higieny pracy, zwaną dalej „służbą BHP”, pełniącą funkcje doradcze i kontrolne w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, zaś pracodawca zatrudniający do 100 pracowników powierza wykonywanie zadań służby BHP pracownikowi zatrudnionemu przy innej pracy. Pracodawca posiadający ukończone szkolenie niezbędne do wykonywania zadań służby BHP może sam wykonywać zadania tej służby, jeżeli:

1) zatrudnia do 10 pracowników albo

2) zatrudnia do 50 pracowników i jest zakwalifikowany do grupy działalności, dla której ustalono nie wyższą niż trzecia kategorię ryzyka w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.”

Umowa o pracę

Od dnia 1 września 2016 r. po nowelizacji Kodeksu Pracy, pracodawca ma obowiązek pisemnego zawarcia umowy o pracę lub potwierdzenia na piśmie jej warunków **przed podjęciem pracy.**

Art 29 § 2. ⁶ Umowę o pracę zawiera się na piśmie. Jeżeli umowa o pracę nie została zawarta z zachowaniem formy pisemnej, pracodawca przed dopuszczeniem pracownika do pracy potwierdza pracownikowi na piśmie ustalenia co do stron umowy, rodzaju umowy oraz jej warunków (Dz. U. 2016. 910)

Sankcja za brak potwierdzenia na piśmie warunków zatrudnienia:

Art. 281:

Kto, będąc pracodawcą lub działając w jego imieniu:

pkt 2) ¹¹⁸ nie potwierdza na piśmie zawartej z pracownikiem umowy o pracę przed dopuszczeniem go do pracy,

- podlega karze grzywny od 1000 zł do 30 000 zł.